

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор (перший проректор)

_____ Прушківський В.Г.
“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППВВ.01. «ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ»

спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

галузь знань: 29 Міжнародні відносини

освітня програма (спеціалізація): Міжнародний бізнес

інститут, факультет: Економіко-гуманітарний інститут,
Гуманітарний факультет

мова навчання: українська

Робоча програма з дисципліни «Європейська економічна інтеграція» для студентів спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, галузі знань 29 Міжнародні відносини, освітньої програми (спеціалізації): міжнародний бізнес, 2017 року - 12 с.

Розробники: доктор філософії, доц. Ситников М.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин
Протокол від “28” серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин _____ (Прушківська Е.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“28” серпня 2017 року

Схвалено методичною комісією гуманітарного факультету

Протокол від “29” серпня 2017 року № 14

Голова _____ (Дєдков М.В.) «30» серпня 2017 року
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Запоріжжя, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 29 міжнародні відносини	Вибіркова	
Модулів –	Спеціальність: 292 міжнародні економічні відносини Спеціалізація: міжнародний бізнес	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,5	Освітній ступень: магістр	Лекції	
		28 год.	6 год.
		Семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		78 год.	112 год.
		Вид контролю: екзамен письмовий	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання -54%

для заочної форми навчання – 93%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни: надання знань про сутність, механізми, форми та етапи європейської економічної інтеграції, вивчення та визначення факторів які впливають на динаміку та розвиток цих процесів.

2.2. Завдання навчальної дисципліни: вивчення теоретичних підвалин і концепцій міжнародної економічної інтеграції; аналіз макроекономічного ефекту процесів економічної інтеграції, їх впливу на розвиток економіки України, країн ЄС и світового господарства в цілому; визначення перспектив розвитку і оцінка поточних економічних відносин між Україною и Європейським Союзом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного, креативного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу та ресурсів.

- здатність систематизувати та синтезувати інформацію з різних джерел, використовуючи інноваційні підходи та технології, програмне забезпечення з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів МEB

- здатність працювати самостійно та в команді, вміти брати на себе ініціативу і відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей

- здатність самостійно організовувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних економічних відносин, продукувати гіпотези, визначати наукові проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати публічну апробацію результатів досліджень

Фахові компетентності:

- здатність працювати у великій інтернаціональній групі;

- здатність ставитися із повагою до національних та культурних традицій інших країн;

- здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями на теми історичного розвитку європейських країн та народів;

- здатність формулювати головні цілі, завдання та принципи теорії міжнародної та європейсько економічної інтеграції;

- здатність розв'язувати спеціалізовані та прикладні проблеми в галузі європейської економічної інтеграції;

- здатність аналізувати моделі розвитку національних економік та визначати їх місце і роль у системі європейської економічної інтеграції

здатність визначати шляхи інтеграції України у Європейський Союз.

Очікувані програмні результати навчання:

- демонструвати знання та навички у сфері європейської економічної інтеграції та ефективно використовувати їх в науково-практичній діяльності;

- демонструвати креативні підходи у розв'язанні проблем європейської економічної інтеграції та діалектично мислити на основі логічних аргументів та фактів в обмежених умовах;

- ідентифікувати глобальні проблеми європейської економіки та національних господарств;

- формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою розв'язання практичних завдань інтеграції з урахуванням національних і культурних особливостей різних країн;

- аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти та довідкові матеріали міжнародних інституцій задля розробки пропозицій щодо європейської економічної політики;
- досліджувати та аналізувати моделі інтеграції національних економік до ЄС та обґрунтовувати необхідність вступу України до Євросоюзу.

2.3. Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна Європейська економічна інтеграція вивчає теорію і механізми інтеграційних процесів які відбуваються в економіці Європейського Союзу. Міжпредметні зв'язки цієї дисципліни пов'язані з вивченням наступних дисциплін: передують – історія України, українська мова, країнознавство, економетрія, іноземна мова, основи менеджменту, мікроекономіка, макроекономіка, основи ЗЕД, інформсистеми і технології, політично-правова система, міжнародний бізнес, МЕН, та інші. Дисципліна розглядає принципи створення і функціонування спільного ринку, його економіки і валютного союзу. Вивчає інституційну побудову, політику, критерії членства та механізм вступу до ЄС. Аналізує рівень економічного розвитку, проблеми та перспективи діяльності країн-членів ЄС в різних секторах економіки та їх спільну економічну політику, вплив ЄС на світове господарство і сумісну з ним взаємодію. Аналізує і вивчає економічне співробітництво України з Європейським Союзом.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні концепції, рівні, форми, типи і механізми реалізації європейської економічної інтеграції.

Тема 1. Теоретичні основи і концепції міжнародної економічної інтеграції.

Концепції і теоретичні підґрунття міжнародної економічної інтеграції. Інституціональні положення інтеграції. Моделі сучасного розвитку інтеграційних процесів. Форми, стадії, механізми та наслідки міжнародної економічної інтеграції. Мікро- та макроекономічні рівні інтеграції. Види регіональної економічної інтеграції : угода з пільгового тарифу, зона вільної торгівлі, зона часткових економічних преференцій (частковий митний союз), митний союз, спільний ринок, економічний і валютний союз. Стратегії інтеграції в умовах глобалізації. Інтеграційні об'єднання сучасного світового господарства.

Тема 2. Еволюція і механізм європейської економічної інтеграції.

Розвиток теорій економічного європейського об'єднання. Передумови інтеграційних процесів у Західній Європі. План Маршалла . Європейське співтовариство вугілля і сталі. Римські договори: заснування ЄЕС і Євратому. Альтернативи європейським співтовариствам. Перехідний інтеграційний період. Формування спільного ринку. Суперечності процесу економічної інтеграції. Етапи розширення Європейського співтовариства. Фінансова криза 1968-1973 років і її наслідки . Структурно-організаційні зміни та розвиток спільних галузевих політик. Світова економічна криза (1973-1984) та розвиток європейських співтовариств . Початок розширення Європейського співтовариства на Південь. Єдиний Європейський Акт. Третє розширення ЄС (1986 р.) та його вплив на європейські інтеграційні процеси. Геополітичні зміни кінця 80-х – початку 90-х . Перспективи європейського будівництва. Маастрихтський договір та утворення Європейського Союзу. Економічний і валютний союзи. Вступ Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС (1995 р.). Амстердамський договір. Ніццький договір. Конституційний договір. Значення та наслідки розширення ЄС на Схід.

Тема 3. Спільний ринок, його сутність та принципи функціонування.

Єдиний внутрішній ринок, поняття, мета, завдання та основні принципи його існування. Механізми реалізації свобод: вільне переміщення товарів, послуг, робочої сили і капіталу. Свобода підприємництва, інтернаціоналізація й глобалізація виробництва, капіталу, ринку робочої сили, інформаційного простору.

Тема 4. Економічний і валютний союз, мета і завдання створення, принципи існування.

Економічна і валютно-фінансова інтеграція. Римський договір. Європейський платіжний союз. План Вернера (1969 р.). Європейська „валютна змія”. Європейська валютна система, принципи її функціонування. Регулювання валютних курсів в Європейській валютній системі. Валютна інтеграція в рамках Єдиного Європейського Акту. План Делора. Переваги та недоліки переходу до єдиної європейської валюти. Маастрихтські угоди та критерії конвергенції. Етапи створення Європейського економічного та валютного союзу. Європейський валютний інститут. Європейська система центральних банків та Європейський центральний банк. Введення єдиної європейської валюти євро. Проблеми та перспективи функціонування Європейського економічного та валютного союзу.

Змістовий модуль 2. Інституційна база, проблеми та перспективи європейської економічної інтеграції.

Тема 5. Інституційно-політична будова Європейського Союзу. Критерії членства та процедура вступу до ЄС.

Економічна інтеграція і геополітичні зміни. Політичний устрій країн-членів ЄС. Політична інтеграція: історія, завдання, методи. Провідні інституції ЄС: Європейська комісія, Європейська Рада і Рада міністрів, Європейський Парламент. Інші інституції та органи. Ухвалення рішень та міжінституційна динаміка. Процедура вступу до ЄС. Копенгагенські критерії. Оцінка здатності України виконати критерії членства у ЄС.

Тема 6. Єдина політика країн Євросоюзу в головних секторах економіки.

Вплив економічної інтеграції на зростання і конкурентоспроможність. Мета, завдання та принципи спільної торговельної політики. Методи і інструменти торговельної політики ЄС на зовнішніх товарних ринках. Торговельні преференції та секторальні особливості спільної торговельної політики ЄС. Конкуренція, промислова і підприємницька політика. Спільна сільськогосподарська, енергетична та транспортна політика. Політика наукових досліджень і технологій.

Тема 7. Економічний розвиток країн-членів ЄС, проблеми та перспективи.

Характерні риси економік держав Євросоюзу: високий рівень економічного розвитку; високий ступінь залучення у світогосподарські зв'язки; правова основа господарської діяльності; розвиненість конкуренції й ринку; розмаїтість форм власності й підприємництва; значення й роль держави в економіці; нерівномірність і циклічність розвитку. Країни-лідери економіки Європейського Союзу (економіки Німеччини, Франції, Італії й Великобританії) та їх роль у міжнародному географічному поділі праці; промислове й сільськогосподарське виробництво, галузі міжнародної спеціалізації. Малі країни-члени ЄС та переваги їхніх економік. Економічно менш розвинені країни, головні причини їх відставання в соціально-економічному розвитку від інших країн-членів ЄС. Регіональна економічна політика ЄС.

Тема 8. Роль , місце і завдання Європейського Союзу у світовому господарстві.
Співробітництво ЄС з економіками світу (Сполучені Штати Америки, Японія, Китай, країни з перехідною економікою).

Тема 9. Економічне співробітництво України і ЄС, сучасні інтеграційні процеси.

Торговельна політика ЄС щодо України. Розвиток співробітництва Україна – ЄС: від концепції партнерства до стратегії сусідства. Україна в економічних концепціях сусідства Європейського Союзу. Основні форми економічної співпраці ЄС з Україною.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
ЗМ 1. Теоретичні концепції, рівні, форми, типи, етапи та механізми європейської економічної інтеграції												
Тема 1. Теоретичні основи і концепції міжнародної економічної інтеграції	12	2	1			6	12	0,5	0,25			12
Тема 2. Еволюція і механізми європейської економічної інтеграції	12	3	2			8	12	1	0,25			12
Тема 3. Спільний ринок, сутність і принципи функціонування.	13	4	1			8	13	0,5	0,25			13
Тема 4. Економічний і валютний союз, мета, завдання і принципи створення	13	5	2			8	13	1	0,25			13
Разом за змістовим модулем 1	50	14	6			30	50	3	1			50
ЗМ 2. Практичні питання, проблеми та перспективи європейської економічної інтеграції												
Тема 5. Інституційно-політична будова Європейського Союзу. Критерії членства та процедура вступу до ЄС	13	4	1			8	18	2	0,5			12
Тема 6. Спільні політики ЄС в різних секторах економіки	12	3	1			10	19		0,2			13
Тема 7. Економіка країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми	15	3	2			10	18		0,2			12
Тема 8. Місце і роль ЄС у світовому господарстві	15	2	2			10	20	2	0,25			13
Тема 9. Економічне співробітництво України з ЄС на сучасному етапі	15	2	2			10	17		0,25			12

Разом за змістовим модулем 2	70	14	8			48	92	4	1			62
Усього годин	120	28	14			78	120	6	2			112

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	К-сть год.
1	Види, форми, стадії, механізми та наслідки міжнародної економічної інтеграції	2
2	Етапи і перспективи розвитку європейської економічної інтеграції	2
3	Валютно-фінансова інтеграція та створення економічного союзу	2
4	Спільні політики країн-членів Союзу в різних секторах економіки	2
5	Економіка країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми	2
6	Порівняння економічних систем. Місце і роль ЄС у світовому господарстві	2
7	Україна в економічних концепціях ЄС на сучасному етапі	2
	Разом	14

6. Самостійна робота

№	Назва теми	К-сть год.
1	Передумови міжнародної економічної інтеграції	8
2	Перехідні періоди європейської економічної інтеграції	9
3	Глобалізація та процес функціонування спільного ринку	8
4	Устрій та побудова Європейського Союзу	9
5	Критерії членства та процедура вступу до ЄС	9
6	Спільні політики ЄС в різних секторах економіки	8
7	Господарські зв'язки країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми	9
8	Світогосподарські зв'язки ЄС та проблеми світового господарства	8
9	Проблеми і перспективи економічного співробітництва України з ЄС	10
	Разом	78

7. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання за бажанням індивідуальні завдання. Орієнтовний перелік індивідуальних завдань та тем наукових робіт з курсу:

Тема 1 Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції.

Сучасні світові інтеграційні процеси. Надайте характеристику концепції „дирижизма” в МСІ. Новітні концепції європейської інтеграції в контексті сучасного розширення Європейського Союзу. Інституціональні й фінансово-економічні основи міжрегіональної інтеграції.

Тема 2 Етапи і механізми європейської економічної інтеграції.

Надайте характеристику етапам формування спільного ринку. Порівняйте економічне співробітництво країн в рамках СЕС та Європейської асоціації вільної торгівлі. Наведіть причини подвійного вето де Голля на вступ Великобританії до Європейського співтовариства. Особливості розширення ЄС у 2004 та 2007 рр. і його значення для України. Визначте перспективи подальшого розширення ЄС.

Тема 3 Принципи функціонування спільного ринку.

Визначте особливості механізмів реалізації принципів вільного переміщення товарів, послуг, робочої сили і капіталу. Розв'язання проблеми визнання дипломів про вищу освіту і кваліфікаційних посвідчень на території ЄС.

Тема 4 Створення економічного і валютного союзу.

Надайте характеристику елементам Європейської валютної системи. Структура та цілі Європейської системи центральних банків та Європейського центрального банку. Функціональні рамки проведення фінансових операцій ЄЦБ. Визначте грошово-політичні інструменти та кредитні можливості. ЄЦБ.

Тема 5 Інституційно-політична будова Європейського Союзу. Критерії членства та процедура вступу до ЄС.

Поясніть принципи роботи та основні функції провідних інституцій ЄС. Порівняйте функції спільних європейських та національних інституцій. Визначте основні сфери, що потребують реформ у розширеному ЄС.

Тема 6 Спільні політики ЄС в різних секторах економіки.

Значення торговельної політики ЄС для України. Аграрна політика ЄС та розвиток сільськогосподарських зв'язків України з ЄС. Надайте характеристику сучасної економічної політики ЄС. Співробітництво у науково-дослідній сфері між країнами ЄС. Спільні політики ЄС щодо охорони довкілля. Регіональні перспективи у зовнішніх відносинах країн ЄС. Розвиток транс'європейських транспортних мереж.

Тема 7 Економіка країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми.

Основні промислові і сільськогосподарські райони країн-лідерів ЄС. Фактори економічного зростання Німеччини. Об'єднання Німеччини і специфіка процесу трансформації в нових федеральних землях. Особливості і проблеми соціально-економічного розвитку Франції на сучасному етапі. Динаміка економічного розвитку Великобританії за післявоєнний період та її основні фактори.

Тема 8 Місце і роль ЄС у світовому господарстві

Надайте характеристику потенціалу ефективності країн ЄС. Розподіл чинників виробництва в країнах ЄС. Чинники економічного зростання основних економічних систем. Порівняйте структуру зайнятості та умов праці в основних економічних системах. Ефективність взаємодії економічних систем. Визначте стійкі розбіжності ЄС із США.

Тема 9 Економічне співробітництво України з ЄС на сучасному етапі.

Наведіть характеристику структури зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Формування договірно-правових засад співробітництва України з ЄС. Проблема гармонізації законодавства і технічних стандартів України із правом і стандартами ЄС. Європейський вектор інтеграції України – подальші перспективи розвитку.

8. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, концепції, теорії, механізмів реалізації процесів;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки), переважно за допомогою мультимедійної техніки;
- семінарське заняття – для обговорення лекційного матеріалу, отримання навичок публічних виступів та ведення дискусій, використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань міжнародних економічних та валютно-фінансових відносин;
- аналітичний метод – розумового або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;

- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
 - дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
 - проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.
10. Методи навчання

8. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення дисципліни «Європейська економічна інтеграція» студент повинен

знати: теоретичні концепції, типи ,форми, рівні та механізми реалізації європейської економічної інтеграції, передумови , етапи і механізми її практичної реалізації, принципи функціонування спільного ринку; роль економік країн ЄС у світовому господарстві та їхньої політики у різних секторах економіки.

вміти: аналізувати та оцінювати ефективність динаміки процесів економічної інтеграції, визначати роль і місце України в господарстві країн ЄС і світового господарства та їх вплив на економічний розвиток України.

9. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання поточний контроль: усне опитування на практичних заняттях; підсумковий контроль: письмовий іспит.

Для студентів заочної форми навчання поточний контроль: контрольна робота, перевірка та захист; підсумковий контроль: письмовий іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				100	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
10	10	10	10	10	10	10	10	10				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

T1 Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції

T2 Етапи і механізми європейської економічної інтеграції

T3 Принципи функціонування спільного ринку

T4 Інституційно-політична будова Європейського Союзу. Критерії членства та процедура вступу до ЄС

T5 Інституційно-політична будова Європейського Союзу. Критерії членства та процедура вступу до ЄС

T6 Спільні політики ЄС в різних секторах економіки

T7 Економіка країн-членів ЄС: рівень розвитку, спільні та специфічні проблеми

T8 Місце і роль ЄС у світовому господарстві

T9 Економічне співробітництво України з ЄС на сучасному етапі

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
85-89	B	добре	

75-84	C	задовільно	зараховано
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій (опорний) з дисципліни «Європейська економічна інтеграція» для студентів спеціальності 292 „Міжнародні економічні відносини” / Укл. М.М. Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 123 с.
2. Плани семінарських занять, завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни „Європейська економічна інтеграція” для студентів спеціальності 292 „Міжнародні економічні відносини” / Укл. М.М. Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 20 с.
3. Завдання, методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Плани самостійної роботи студентів з дисципліни «Європейська економічна інтеграція» для студентів спеціальності 292 „Міжнародні економічні відносини” / Укл. М.М. Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 12 с.
4. Індивідуальні завдання для наукової роботи студентів з дисципліни «Європейська економічна інтеграція» для студентів спеціальності 292 – міжнародні економічні відносини / Укл. М.М.Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 5 с.
5. Засоби діагностики та критерії оцінювання знань і умінь студентів з дисципліни «Європейська економічна інтеграція» для студентів спеціальності 292 „Міжнародні економічні відносини” / Укл. М.М.Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. – 14с.
6. Питання для контрольної роботи з дисципліни «Європейська економічна інтеграція» для студентів спеціальності 292 „Міжнародні економічні відносини” / Укл. М.М.Ситников – Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. – 4 с.

11. Рекомендована література.

Базова

1. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. – К.: Знання. – 2009. – 751 с.
2. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. / Д.Г. Лук'яненко. — К.: КНЕУ, 2005. — 204 с.
3. Філіпенко А.С. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: Монографія/ А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, М.А. Дудченко та ін. - К.: Знання України, 2004. – 304 с.
4. Шнирков О.І. Україна – Європейський Союз: економіка, політика, право: Монографія. / О.І. Шнирков, В.В. Копійка, В.І. Муравйов - К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2006. – 268 с.
5. Шнирков О.І. Торговельна політика Європейського Союзу: Монографія. / О.І. Шнирков – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2005 – 152 с.
6. Філіпенко А.С. Світова економіка: Підручник/ А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І Шнирков та ін. –К.: Либідь, 2002. – 582 с.
7. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З.О. Луцишин – К. Видав.центр. “Друк”, 2002.- 320с.
8. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції; пер. з англ. / Д. Дайнен– К.: „К.І.С.”, 2006, - 696 с.

9. Роузфілд С. Порівнюємо економічні системи; пер. з англії. / С. Роузфілд – К.: „К.І.С.”, 2005, - 370 с.
10. Проді Р. Задум об'єднаної Європи; пер. з італійської. / Р. Проді– К.: К.І.С., 2002. – 164 с.
11. Договоры, учреждающие Европейские Сообщества. Документы Европейского Союза. Т. I / Отв. ред. Борко Ю. А. М., 1994. С. 167-168.

Допоміжна

- 12 Регіональна економічна політика Європейського Союзу: досвід для України: монографія/ [М.С.Гамов, А.О.Єгоров, Г.Л.Кладова та ін.]– Запоріжжя: ЗНТУ, 2010.- 191 с.
- 13 Грицяк І. Основні концепції диференційованої європейської інтеграції : [економічна інтеграція] / І. Грицяк, О. Хоменко// Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2009.- № 2.- С. 200-210.
- 14 Бліхар М.М. Митна політика країн ЦСЄ у контексті інтеграції до СОТ: реалії та перспективи для України: [ЦСЄ - Центрально-Східна Європа. Міжнародна економічна інтеграція]/ М.М. Бліхар// Актуальні проблеми економіки. - 2008.- № 7.- С. 3-8.
- 15 Сіденко В.Р. Потенціал економічного розвитку України в контексті європейської інтеграції/ В.Р. Сіденко// Фінанси України. - 2007.- № 9.- С.143-150.
- 16 Чалий В. Україна - ЄС: до нового етапу співробітництва: [Україна - Європейський Союз. Міжнародне співробітництво та економічна інтеграція]/ В. Чалий// Зовнішні справи. - 2007.- № 10.- С. 16-18.
- 17 Байда О.Д. Європейська інтеграція України та економічна безпека держави / О.Д.Байда // Наукові праці. Сер.: Економічна. - Донецьк, 2009.- Вип. 87.- С. 202-208.
18. Pelkmans S. European Integration: Methods of Economic Analysis / S. Pelkmans – Pearson Education Limited, England, 2001. – 472 p.
19. Hansen J.D. An Economic Analysis of the EU / J.D. Hansen, J.U. Nielsen. – The McGraw-Hill Companies, London, 1997. – 512 p.
20. El-Agraa A.M. The European Union: Economics and Policies / A.M. El-Agraa – Financial Times/Prentice Hall, 2001. – 420 p.
21. Hitris Theo. European Union Economics / Theo Hitris – Pearson Education Limited, England, 2003. – 463 p.

Інформаційні ресурси.

1. The world factbook [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
2. Official Journal of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/>
3. European Commission-Enterprise and Industry [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/>
4. ECB: European Central Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecb.int/home/html/index.en.html>
5. European Commission: Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>
6. European Commission: Economic and Financial Affairs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/economy_finance/index_en.htm
7. European Navigator [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ena.lu/>
8. World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/en/index.htm>
9. A Single Market for Capital [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_42_en.htm

10. Центр документации ЕС Института Европы РАН
<http://www.edc-aes.ru/site/en/link.html>
11. Bank of England [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.bankofengland.co.uk/>
12. Europe-Policy areas: Economic and Monetary Affairs [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: http://europa.eu/pol/emu/index_en.htm
13. EU Economic and Monetary Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.eurunion.org/News/eunewsletters/EUFocus/2009/EUFocus-EMU-Jan2009>.